PARTICULARITĂȚILE RĂSPUNDERII SUBSIDIARE PENTRU PLĂȚILE PREFERENȚIALE EXECUTATE ÎN LUNA ANTERIOARĂ INSOLVABILITĂȚII DEBITORULUI

SPECIFIC FEATURES OF SUBSIDIARY LIABILITY FOR PREFERENTIAL PAYMENTS MADE IN THE MONTH PRECEDING THE DEBTOR'S INSOLVENCY

CZU: 347.427 + 347.736 **DOI:** https://doi.org/10.59295/ssdoed2024.34

Andrei IOSIP[1]

ABSTRACT. *The insolvency process represents an efficient mechanism that sustains the economic dynamism of states. The institution of holding individuals subsidiarily responsible has its origins dating back to ancient times, with significant regulations being developed by ancient and medieval legislators. The institution of subsidiary liability serves as an effective mechanism capable of compelling the members of the debtor's management organs to be accountable for fraudulent actions committed with the intent to defraud the creditors of the debtor estate.*

Keywords: *insolvency; subsidiary liability; preferential payments; members of management bodies; claims; creditors.*

REZUMAT. *Procesul de insolvabilitate reprezintă un mecanism eficient care menține dinamica economică a statelor. Instituția atragerii la răspundere subsidiară își are originile începând cu perioada antică, cele mai importante reglementări ale aceste instituții au fost elaborate de legiuitorii antici și medievali. Instituția răspunderii subsidiare, reprezintă un mecanism eficient, capabil de a impune membrii organelor de conducere a debitorului de a răspunde pentru acțiunile frauduloase săvârșite cu scopul de a frauda creditorii masei debitaore.*

Cuvinte-cheie: *insolvabilitate; răspundere subsidiară; plăți preferențiale; membrii organelor de conducere; creanțe; creditori.*

Rezultatul activității economice și a comerțului, exprimat prin venitul, profitul și câștigul, reprezintă pilonul central al generării resurselor financiare ce susțin dinamicitatea unei economii. De-a lungul istoriei, protejarea acestui rezultat a constituit o preocupare constantă a legiuitorilor, încă din cele mai vechi timpuri și până în prezent. Într-o perspectivă istorică, romanii au fost printre primii care au conturat scopul activității economice, evidențiind că "*finis mercatorum est lucrum*" – finalitatea comerțului constă în obținerea de câștig și profit. Această conceptualizare subliniază importanța crucială a rezultatelor economice în evoluția și prosperitatea unei societăți, alimentând deopotrivă preocupările contemporane privind reglementarea și promovarea unei activități economice sănătoase și durabile [1, p.69].

[1] Andrei IOSIP, Universitatea de Stat din Moldova, ORCID ID: 0000-0001-5093-03-43, e-mail: avocat.andreiiosip@gmail.com

Procesul de insolvabilitate este un aspect crucial în cadrul sistemului economic și legal al unei țări. Acesta este un instrument juridic și financiar care reglementează situațiile în care o persoană fizică sau o companie nu mai poate face față obligațiilor sale financiare.

Importanța procesului de insolvabilitate în cadrul unui sistem economic și legal este marcată de următoarele aspecte, protecția creditorilor, redresarea financiară, protecția angajaților, stabilitatea sistemului financiar, încurajarea domeniului de afaceri, satisfacerea colectivă a creanțelor, prevenirea și combaterea comportamentului fraudator.

Garantarea satisfacerii colective a creanțelor creditorilor în cadrul unui sistem de drept, la caz în cadrul unui proces de insolvabilitate, este extrem de importantă în contextul în care debitorii înregistrează relații economice pe întreg globul pământesc. Globalizarea comerțului și interdependența debitorilor la nivel global, pot cauza consecințe economice ireparabile pentru toate economiile planetei, în lipsa unei reglementări corespunzătoare a procesului de insolvabilitate și a instituției răspunderii subsidiare, în condițiile în care reprezentanții debitorului intenționat micșorează activele societății debitoare, având scopul fraudării intereselor creditorilor.

Instituția atragerii la răspundere a debitorului aflat în incapacitate de plată își are originea și își începe formarea în antichitate, în epoca veche a dreptului roman.

Prima reglementare, documentată, a procesului de insolvabilitate se înregistrează în anul 451 î.e.n. în cadrul Legii celor XII table. Această lege acorda dreptul creditorilor de a lua în sclavie debitorul aflat în incapacitate de plată, în unele cazuri fiind posibilă și lipsirea de viață a debitorului. Această procedură de recuperare a datoriei se numea *manus iniectio*, care avea unele aspecte de justiție privată [2, p.73].

Ulterior practica de a lipsi de viață debitorul de rea-credință a fost suprimată de către Iulius Caesar, iar închisoarea pentru datorii a fost înlocuită cu cesiunea bunurilor. Pretorul înlocuind definitiv execuția asupra persoanei cu execuția asupra bunurilor acesteia, instituind procedurile *missio in possessionem* (punerea în posesiune) și *venditio bonorum* (vinderea bunurilor) [3, p.45].

Venditio bonorum în forma sa are 2 etape distincte. În prima etapă creditorii pun stăpânire asupra bunurilor debitorului în vederea supravegherii activității acestuia, *missio in bona*. Ulterior are loc procedura *missio possessionem* (punerea în posesie) având ca scop împiedicarea debitorului de a-și spori starea de insolvabilitatea în dauna creditorilor. În etapa aceasta era desemnat un *curator bonorum* care avea scopul protejării bunurilor.

Ulterior avea loc înștiințarea publicului despre vânzarea bunurilor insolvabilului. Debitorul purta denumirea de *decoctor* sau *fraudator*. În a 2-a etapă era desemnat un *magister bonorum*, ales din rândul creditorilor, având obligația de a vinde *in globo* (în bloc) averea debitorului insolvabil. În cazul procesului de lichidare debitorul nu suferea doar prin pierderea patrimoniului, el suferea și o degradare socială,

insolvabilul fiind denumit *infamis*. Prin declararea persoanei ca *infamis* aceasta își pierdea *ipso jure* capacitatea juridică [4, p.75].

La sfârșitul secolului al XV-lea, primele reglementări cu privire la insolvabilitate au început să-și facă simțită prezența în statutele orașelor italiene precum Genovei (1498), Pisa și Florența, marcând astfel o etapă semnificativă în evoluția legislației medievale. Aceste statute au introdus o abordare mai sistematică și clară a procedurilor asociate insolvabilității, consolidând în mod esențial reguli și principii care au rămas relevante în istoria ulterioară a instituției insolvabilității.

O inovație remarcabilă constă în aplicarea pentru prima dată a unei reguli fundamentale, conform căreia procedura de insolvabilitate se putea aplica doar împotriva debitorilor aflați în incapacitate de plată. Acest aspect a reprezentat o schimbare semnificativă în privința tratamentului debitorilor și a pus bazele unei abordări mai echitabile a situațiilor financiare dificile.

De asemenea, în aceeași perioadă, au fost introduse reglementări privind reorganizarea debitorului aflat în incapacitate de plată, reflectând o preocupare pentru gestionarea eficientă a situațiilor de criză financiară. În acest context, s-a recunoscut necesitatea unei diferențieri între două categorii distincte de debitori insolvabili: cei considerați frauduloși și cei considerați scuzabili (*incolpovole*). Această distincție a contribuit la conturarea unui cadru legal mai complex și adaptabil la diversitatea circumstanțelor financiare [5, p.75].

De asemenea, apare pentru prima dată în această perioadă conceptul de nulitate a actelor juridice încheiate anterior intentării procesului de insolvabilitate. Această măsură a avut ca scop prevenirea unor practici dubioase sau abuzive în perioada premergătoare declanșării procedurii de insolvabilitate, consolidând astfel integritatea și eficacitatea sistemului juridic.

În concluzie, statutul orașelor italiene la sfârșitul secolului al XV-lea a reprezentat un punct de cotitură în dezvoltarea reglementărilor privind insolvabilitatea, introducând principii și proceduri care au avut un impact semnificativ asupra evoluției ulterioare a procesului de insolvabilitate.

Procedurile de insolvabilitate reglementate în prezent au la rădăcina lor legislațiile antice și medievale, care, în ansamblu, au contribuit la conturarea instituției tragerii la răspundere subsidiară a organelor de conducere ale debitorului. Această evoluție istorică a legislației evidențiază o transformare semnificativă în abordarea și reglementarea insolvabilității, marcând puncte de referință în dezvoltarea dreptului comercial și financiar.

Răspunderea subsidiară a membrilor organelor de conducere se referă la faptul că aceștia pot fi ținuți personal responsabili pentru anumite datorii sau obligații ale organizației sau companiei pe care o conduc. Această formă de răspundere este adesea aplicată în contextul societăților comerciale sau al altor entități juridice.

Principala caracteristică a răspunderii subsidiare este că, în cazul în care debitorul nu își poate îndeplini obligațiile, creditorii sau alte părți interesate pot

acționa împotriva membrilor organelor de conducere pentru recuperarea sumelor datorate.

Această formă de răspundere este menită să asigure o conduită responsabilă din partea membrilor organelor de conducere și să protejeze interesele creditorilor.

Atunci când starea de insolventa este generata de efectuarea unor operațiuni care au condus la pierderea unor elemente de activ, la crearea unor elemente fictive de pasiv sau la deturnarea activității debitorului de la cursul sau normal, pasivul neacoperit al debitorului, care echivalează în cadrul procedurii insolvenței cu un prejudiciu cauzat creditorilor, poate fi reparat prin angajarea răspunderii persoanelor care, prin activitatea desfășurată, au contribuit la instalarea insolvenței debitorului [6, p.845].

Problema unei răspunderi speciale a persoanelor care au contribuit la starea de insolvență se pune numai în cazul debitorului persoană juridică, a cărui activitate se află, prin ipoteză, sub controlul unor organe unipersonale sau colegiale investite cu atribuții de conducere și de supraveghere. Persoanele care compun aceste organe pot fi chemate sa răspundă în situația în care își exercită atribuțiile de administrare executivă sau neexecutivă în mod fraudulos sau iresponsabil (*wrongful trading*). Totodată, este posibilă antrenarea în aceleași condiții a răspunderii pentru obligațiile sociale în sarcina asociatului/acționarului „activ", care a abuzat de personalitatea juridica distinctă a societății și de beneficiul limitării răspunderii, intervenind în administrarea afacerii (*piercing the corporate veil*)[7, p.847].

În conformitate cu doctrina română, angajarea răspunderii pentru intrarea debitorului în insolvență poate fi dispusă dacă sunt îndeplinite condițiile răspunderii civile pentru fapta proprie (fapta ilicita, prejudiciul, legătura de cauzalitate dintre acestea, vinovăția), particularizate prin elementele speciale prevăzute de lege.

Organele de conducere și supraveghere ale societății răspund pentru faptele ilicite săvârșite în excitarea mandatului. Posibilitatea ca aceste persoane sa răspundă pentru starea de insolvență nu trebuie însă să împiedice asumarea de riscuri comerciale rezonabile sau adoptarea masurilor pe care le presupune cursul normal al activității economice curente și nici gestionarea eficienta a unei situații de dificultate financiară în fazele sale incipiente [8, p.849].

Legea urmărește sancționarea plăților anticipate discriminatorii ale datoriilor, respectiv ale acelor obligații pentru care scadența fusese stabilită pentru o data ulterioara momentului la care au fost plătite de către persoanele responsabile, întrucât aceste plăți produc dezechilibre în raporturile dintre creditorii de același rang. Fapta este apta sa contribuie la apariția stării de insolvență numai în măsura în care, pe deoparte, datoria plătită în mod preferențial nu era exigibilă, în timp ce, pe de alta parte, debitorul avea alte datorii scadente a căror neachitare la termen a făcut sa fie îndeplinite condițiile deschiderii procedurii insolventei. Momentul încetării plăților, ca referință temporală a calculului termenului de o luna prevăzut de text, nu este cel al deschiderii procedurii insolventei, ci cel al instalării *de facto* a incapacității de plata [9, p.852].

De asemenea, Legea insolvenței prevede o dublă limitare a despăgubirilor, consacrată în următorii termeni: „o parte sau întregul pasiv al debitorului, persoană juridică, ajuns în stare de insolvență, fără să depășească prejudiciul aflat în legătura de cauzalitate cu fapta respectiva."

Se instituie, așadar, deopotrivă, un maxim absolut – „întregul pasiv al debitorului", dar și un maxim relativ – „prejudiciul aflat in legătură de cauzalitate cu fapta respectivă", în scopul conservării caracterului reparator al răspunderii și, deci, al evitării unui eventual caracter confiscător al acesteia [10].

Conform reglementărilor reținute de legea insolvabilității a României, se instituie premisa că extinderea prejudiciului să fie determinată în mod direct de acțiunile fiecărei persoane responsabile, astfel încât aceștia pot fi obligați să suporte în întregime sau doar parțial consecințele prejudiciului, în funcție de contribuția lor la producerea acestuia prin activitățile generatoare de pagube. Astfel, prejudiciul rezultă în mod direct din acțiunile debitorului și se materializează în starea de insolvență în care acesta a fost adus ca urmare a faptei ilicite comise de către persoana responsabilă.

Conform art. 61.11, alin. (1), (2) pct. 1), din Legea insolvabilității (Federația Rusă) prevăd, dacă îndeplinirea integrală a obligațiilor față de creditori nu este posibilă din cauza acțiunilor și/sau inacțiunilor unei persoane care controlează debitorul, această persoană poartă răspunderea subsidiară pentru obligațiile debitorului. Până la proba contrară, se prezumă că rambursarea integrală a creanțelor creditorilor este imposibilă din cauza acțiunilor și (sau) inacțiunii ale persoanei care controlează debitorul, dacă există cel puțin una dintre următoarele circumstanțe, dacă drepturile creditorilor au suferit prejudicii semnificative ca urmare a acțiunilor persoanei care controlează debitorul sau acțiunile au fost săvârșite în folosul acelei persoane, inclusiv prin aprobarea de către acea persoană a unei sau mai multor tranzacții ale debitorului (îndeplinirea unor astfel de tranzacții la instrucțiunile acelei persoane), inclusiv tranzacțiile menționate în articolele 61.2 și 61.3 ale prezentei Legi Federale [11].

Reieșind din prevederile art. 61.3 din Legea insolvabilității (Federația Rusă) stabilește, o tranzacție efectuată de către un debitor în raport cu un creditor sau cu o altă persoană, poate fi recunoscută de către instanța de insolvabilitate ca fiind nulă în cazul în care o astfel de tranzacție implică sau poate implica un tratament preferențial al unui creditor față de alți creditori în ceea ce privește satisfacerea creanțelor, în special dacă există una dintre următoarele condiții: tranzacția a condus la acordarea sau ar putea conduce la acordarea unui avantaj semnificativ unui creditor în ceea ce privește satisfacerea creanțelor existente față de debitor înainte de încheierea tranzacției contestate, în comparație cu ceea ce ar fi fost distribuit creditorului în conformitate cu legislația Federației Ruse privind insolvența (falimentul) [12].

Doctrina rusească, definește persoana care controlează un debitor ca fiind o persoană fizică sau juridică care are sau a avut timp de cel mult trei ani înainte de apariția semnelor de faliment, precum și după apariția acestor semne dar înainte ca

instanța de insolvabilitate să accepte cererea de declarare a falimentului, dreptul de a da instrucțiuni obligatorii pentru debitor sau capacitatea de a determina în alt mod acțiunile debitorului, inclusiv executarea tranzacțiilor și stabilirea condițiilor acestora [13].

Sub aspect comparativ, stabilim faptul că legislația Federației Ruse nu operează cu definiția membri ai organelor de conducere dar cu definiția persoana care controlează debitorul. În asemenea situație, legiuitorul lărgește cercul persoanelor pasibile de a fi atrase la răspundere subsidiară față de creditorii societății.

De-asemenea, în cazul imposibilității satisfacerii integrale a creanțelor creditorilor se prezumă, până la proba contrară, că persoana care a deținut controlul asupra debitorului este responsabilă de incapacitatea de paltă a debitorului. În asemenea caz, persoana care înaintează cererea cu privire la atragerea la răspundere subsidiară, urmează să argumenteze în ce măsură acțiunile persoanei care deține controlul asupra debitorului, au dus la incapacitatea de plată a debitorului [14].

În cazul în care o tranzacție preferențială a fost efectuată după ce instanța a acceptat cererea introductivă a debitorului sau în termen de o lună până ca instanța să accepte cererea introductivă a debitorului, atunci, în temeiul articolului 61.3 alineatul (2) din Legea privind falimentul, circumstanțele specificate la articolul 61.3 alineatul (1) sunt suficiente pentru a o declara nulă și, prin urmare, nu este necesară prezența altor circumstanțe prevăzute la alineatul (3) din prezentul articol (în special reaua credință a părții) [15].

În lumina constatării că legislația rusă adoptă mecanisme semnificativ mai protecționiste în favoarea creditorilor în comparație cu legislațiile europene, se poate observa că în situația în care masa debitoare se dovedește insuficientă pentru achitarea creanțelor, prezumția de vinovăție afectează automat membrii organelor de conducere ale debitorului. În acest context, solicitantul care depune o cerere pentru atragerea la răspundere subsidiară este obligat să argumenteze în detaliu în ce măsură acțiunile persoanei responsabile au cauzat prejudicii debitorului.

O distincție semnificativă între procedura atragerii la răspundere subsidiară constă în modalitatea de calcul a termenelor prevăzute în legislația rusă, în comparație cu cea națională. Conform prevederilor legislative ruse, termenul de o lună începe să curgă de la momentul primirii în procedură a cererii introductive. În schimb, legislația națională utilizează termenul „*în luna precedentă încetării plăților*", indicând că intervalul de o lună este calculat din momentul efectiv al încetării plăților și nu este condiționat de depunerea cererii introductive. Această diferență de abordare în calculul termenelor reprezintă un aspect esențial al divergențelor între cele două sisteme legale și poate influența substanțial derularea procesului de atragere la răspundere subsidiară în contexte juridice distincte.

În cadrul cauzelor ce țin de intentarea procesului de insolvabilitate, norma juridică care reglementează obligațiile asociatului (fondatorului) este consacrată de Legea Insolvabilității conform prevederilor articolului 1, alineatul (2). Această lege

este aplicabilă unui spectru larg de entități juridice, indiferent de tipul lor de proprietate sau forma lor juridică de organizare. Astfel, se extinde acoperirea sa asupra persoanelor juridice, întreprinzătorilor individuali, inclusiv titularilor de patentă de întreprinzător, societăților de asigurări, fondurilor de investiții, companiilor fiduciare și organizațiilor necomerciale înregistrate în Republica Moldova conform reglementărilor stabilite.

Conform art. 2 Legea insolvabilității, incapacitate de plată semnifică– situație financiară a debitorului caracterizată prin incapacitatea lui de a își executa obligațiile pecuniare scadente, inclusiv obligațiile fiscale. Incapacitatea de plată este prezumată în cazul în care debitorul este în întârziere de plată mai mult de 60 de zile.

Art. 15 alin. (1) Legea insolvabilității stipulează, în cazul insolvabilității debitorului din culpa fondatorilor (membrilor) lui, a membrilor organului executiv sau a unor alte persoane care au dreptul de a da indicații obligatorii pentru debitor ori care pot influența în alt mod acțiunile debitorului (insolvabilitate intenționată), aceștia poartă răspundere subsidiară solidară față de creditori în măsura în care bunurile debitorului sunt insuficiente pentru executarea creanțelor creditorilor.

Membrii organelor de conducere ale debitorului, sunt stabiliți de art. 247 alin. (1), (2), Legea insolvabilității, în sensul prezentei legi, membri ai organelor de conducere ale debitorului pot fi: debitorul persoană fizică ce desfășoară activitate individuală de întreprinzător, fondatorul întreprinderii individuale sau al gospodăriei țărănești (de fermier), administratorii societăților comerciale, membrii organelor executive, membrii consiliilor de supraveghere (de observatori), lichidatorii și membrii comisiilor de lichidare, contabilii. Prevederile alin. (1) se aplică persoanelor care dețineau funcțiile respective la data intentării procesului de insolvabilitate, precum și celor care au deținut aceste funcții pe parcursul ultimelor 24 de luni anterioare intentării procesului.

Conform art. 248 alin. (1), lit. g), alin. (5) Legea insolvabilității, la cererea administratorului insolvabilității/lichidatorului, a comitetului creditorilor sau a oricărui creditor care are interes legitim, instanța de insolvabilitate poate dispune ca o parte din datoriile debitorului insolvabil să fie suportate de membrii organelor lui de conducere și/sau de supraveghere, precum și de orice altă persoană, care i-au cauzat insolvabilitatea prin una dintre următoarele acțiuni, dispunerea, în luna precedentă încetării plăților, de a se plăti cu preferință unui creditor în dauna celorlalți creditori. Termenul de prescripție pentru acțiunea prevăzută la alin. (1) este de 3 ani. Termenul începe să curgă de la data în care a fost cunoscută sau trebuia să fie cunoscută persoana care a cauzat insolvabilitatea, dar nu mai târziu de 2 ani de la data hotărârii de intentare a procedurii de insolvabilitate [16].

Astfel, în situația în care debitorul nu dispune de o masă debitoare suficientă pentru a satisface creanțele creditorilor, din cauza neglijenței fondatorilor, a membrilor organului executiv sau a altor persoane care au autoritatea de a emite instrucțiuni obligatorii pentru debitor sau care pot influența în mod semnificativ acțiunile debi-

torului, aceștia vor suporta o răspundere subsidiară solidară în fața creditorilor, în limita sumei creanțelor neacoperite ale creditorilor.

Prin „încetarea plăților", se înțelege întreruperea efectivă a plăților, o situație în care debitorul încetează complet să-și onoreze obligațiile financiare către creditori. Termenul „o lună precedentă încetării plăților" trebuie calculat începând cu momentul în care debitorul a sistat integral plățile. Referința centrală în determinarea acestui termen o constituie prevederile articolului 2 din Legea insolvabilității, care oferă o definiție a incapacității de plată a debitorului și stabilește o prezumție în acest sens.

În contextul răspunderii subsidiare asociate cu acțiunile de preferință a unui creditor în detrimentul altora, aceasta poate fi atribuită exclusiv membrilor organelor de conducere a debitorului. Acest mecanism legal se justifică prin faptul că decizia de a dispune, în luna anterioară încetării plăților, de a acorda preferință unui anumit creditor în detrimentul altora este de competența exclusivă a persoanelor investite cu dreptul de a emite astfel de ordine sau de a efectua aceste plăți.

În esență, această restricționare a răspunderii subsidiare la membrii organelor de conducere se bazează pe principiul că doar aceste persoane au capacitatea legală și autoritatea de a influența deciziile financiare cruciale care pot afecta raporturile creditor-debitor în perioada imediat premergătoare procedurii de insolvabilitate.

În conformitate cu prevederile articolului 248 alineatul (5), în contextul înaintării cererii de atragere la răspundere subsidiară, este imperativ să se respecte termenii stabiliți pentru declanșarea unei astfel de acțiuni. Termenul de prescripție al acestei acțiuni este de 3 ani, începând de la momentul în care persoana care a generat insolvabilitatea a fost cunoscută sau ar fi trebuit să fie cunoscută.

Este important să subliniem că acțiunea de atragere la răspundere subsidiară nu poate fi inițiată după scurgerea a termenului de 2 ani de la data pronunțării hotărârii de intentare a procesului de insolvabilitate. Această limitare temporală se impune ca o măsură de protecție a drepturilor și intereselor creditorilor implicați în procedura de insolvabilitate.

În final, stabilim faptul că instituția insolvabilității de-al lungul evoluției a suferit diverse modificări și novații a mecanismelor juridice aplicabile debitorului insolvabil. Cele mai importante reglementări ce țin de procedura în cauză sunt create de către legiuitorii antici și medievali, reglementări ce stau la baza procedurii de insolvabilitate contemporane.

Instituția atragerii la răspundere subsidiară își are existența în majoritatea legislațiilor, indiferent de reglementările individuale a fiecărui stat în parte. Importanța acestei răspunderi, se conturează în faptul că, persoanele responsabile de administrarea debitorului, pot fi urmăriți individual, pentru acțiunile frauduloase săvârșite în detrimentul drepturilor creditorilor care au dus la incapacitatea masei debitoare de a satisface integral creanțele creditorilor.

Analizând aspectele prezentate, se poate concluziona că procedura de insolvabilitate în ansamblu, și în mod deosebit, răspunderea subsidiară, constituie un me-

canism eficient destinat consolidării și menținerii stabilității economice a unui stat. Prin protejarea drepturilor creditorilor, acest sistem contribuie la susținerea și stimularea sectorului de afaceri, considerat fundamentul economiei. Astfel, se conturează un cadru în care, prin intermediul acestor instrumente legale, se asigură echilibrul și funcționarea optimă a mediului economic, promovându-se, în același timp, interesele părților implicate în procesul de insolvabilitate.

Referințe bibliografice:

1. Hotca M. *Bancruta frauduloasă*. București: C. H. Beck SRL, 2008, 69p. ISBN: 978-973-115-286-8. [citat 07.12.2023].
2. Hotca M. *Bancruta frauduloasă*. București: C. H. Beck SRL, 2008, 74p. ISBN: 978-973-115-286-8. [citat 07.12.2023].
3. Stati V. *Răspunderea penală pentru infracțiunile legate de insolvabilitate*. Chișinău: CE USM, 2003, p.45. ISBN: 9975-70-240-6. [citat 07.12.2023].
4. Hotca M. *Bancruta frauduloasă*. București: C. H. Beck SRL, 2008, 75p. ISBN: 978-973-115-286-8. [citat 07.12.2023].
5. Hotca M. *Bancruta frauduloasă*. București: C. H. Beck SRL, 2008, 75p. ISBN: 978-973-115-286-8. [citat 07.12.2023].
6. Bercea L., Bufan R. Tratat practic de insolvență V-I. Hamangiu SRL, 2022, p.845. ISBN: 978-606-27-1964-7. [citat 07.12.2023].
7. Bercea L., Bufan R. Tratat practic de insolvență V-I. Hamangiu SRL, 2022, p.847. ISBN: 978-606-27-1964-7. [citat 08.12.2023].
8. Bercea L., Bufan R. Tratat practic de insolvență V-I. Hamangiu SRL, 2022, p.849. ISBN: 978-606-27-1964-7. [citat 08.12.2023].
9. Bercea L., Bufan R. Tratat practic de insolvență V-I. Hamangiu SRL, 2022, p.849. ISBN: 978-606-27-1964-7. [citat 08.12.2023].
10. Popa M., Bușcu D. Atragerea răspunderii organelor de conducere – aspecte de insolvență și drept fiscal. [citat 08.12.2023]. Disponibil: https://www.juridice.ro/681777/atragerea-raspunderii-organelor-de-conducere-aspecte-de-insolventa-si-drept-fiscal.html.
11. Федеральный закон от 26.10.2002 N 127-ФЗ (ред. от 04.08.2023) “О несостоятельности (банкротстве)”. [citat 08.12.2023]. Disponibil: https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_39331/6eb5758ff12ae1b07cfb8acfec122f584582ce83/.
12. Федеральный закон от 26.10.2002 N 127-ФЗ (ред. от 04.08.2023) “О несостоятельности (банкротстве)”. [citat 08.12.2023]. Disponibil: https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_39331/6eb5758ff12ae1b07cfb8acfec122f584582ce83/.
13. Гайдук И.Е., Новокшонова Н.А. Определение вины при привлечении к субсидиарной ответственности контролирующего должника лица. În:

Управление в современных системах, Nr. 4(20), 2018, pp. 49-55. ISSN 2311-1313. [citat 08.12.2023]. Disponibil: https://www.elibrary.ru/download/elibrary_36746204_59549386.pdf.
14. Постановление пленума верховного суда Российской Федераций но.53. О некоторых вопросах, связанных с привлечением контролирующих должника лиц к ответственности при банкротстве. [citat 08.12.2023]. Disponibil: https://vsrf.ru/documents/own/26273/.
15. Пленум высшего арбитражного суду Российской Федерации но.63. О некоторых вопросах, связанных с применением главы III.1 федерального закона о несостоятельности (банкротстве). [citat 08.12.2023]. Disponibil: https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_109923/.
16. Legea Insolvabilității. Nr. 149 din 29 iunie 2012. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2012, Nr. 193-197.